

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

níkem B. Stückgold, jednatelem Ed. Müller a účetním Max Fischer z H. Kr. Komitét staral se hlavně o uprchlíky židovské, ale podporoval i uprchlíky jinoverce. Opatřoval jim šaty, obuv, příkrývky, slavníky i potraviny. Několika ženám opatřeny byly i šicí stroje. Vydání kryla se z příspěvků poplatníků ž. o. královéhradecké a z darů, jež docházely z Prahy, Brna, Liberce, Svitav a i z některých měst v Německu. Již v roce 1915 přijelo přes 400 uprchlíků, kteří byli rozděleni po obcích okresu královéhradeckého. Byli z Haliče, Bukoviny a Ukrajiny. R. 1916 bylo jich na Královéhradecku 1606. Někteří vrátili se již r. 1917 do Haliče. Většina však tu ještě zůstala. R. 1917 byla pro děti uprchlíků zřízena škola polská a německá škola ukrajinská na Pražském Předměstí u H. Kr. a polská škola ve Věstarech. Asi na 100 dětí chodilo mimo to do českých škol. R. 1918 v červenci byly školy pro děti uprchlíků na Pražském Předměstí a ve Věstarech zavřeny. Do konce r. 1918 poslední uprchlíci vrátili se domů³⁵⁾.

Na žid. hřbitově na Pouchově pohřbeni byli zemřelí v H. Kr. za svět. války vojíni, dva důstojníci a sedm mužů³⁶⁾, a mimo to 30 haličských a bukovinských uprchlíků. Také pochována tu byla jako oběť světové války Marie Kreitnerová, choť továrníka z Třebochovic p. Orebem, jež zemřela nakazivši se skvrnitým tyfem při ošetřování válečných uprchlíků.

V r. 1920 byla ž. o. v H. Kr. na oslavu dra T. G. Masaryka založena nadace v částce 14.000 Kč pro pět studujících středních škol v H. Kr. bez rozdílu vyznání a r. 1927 na paměť 70. výročí narození starosty téže obce dra Josefa Tausika nadace v částce 10.000 Kč pro chudého studenta a chudého příslušníka náboženské obce israelské. Mimo to israelská obec věnovala dlouholetému starostovi dru J. Tausikovi pamětní desku mramorovou v synagoze umístěnou a dala v zasedací síni vyvěsiti jeho podobiznu³⁷⁾.

V r. 1929 ž. o. v H. Kr. měla 437 členů, mezi nimi 170 poplatníků. Potřeba v rozpočtu roku toho činila 33.814 Kč a úhrada státní dotace 2500 Kč, příspěvky členů 22.754 Kč, obvyklé poplatky rituální, platy za sedadla v synagoze a dary.

V r. 1890 byli v městě H. Kr. mezi 7816 obyvateli 292 židé, r. 1900 mezi 9767 obyv. 309 ž., r. 1910 mezi 11.065 obyv. 299 ž. a r. 1921 mezi 13.011 obyv. 314 ž. R. 1930 židé advokáti byli v H. Kr. 4 a lékaři 2. Někteří lékaři i 2 advokáti, kteří dříve byli židy, jsou nyní bez vyznání. Domů v H. Kr. mají židé 25, mezi nimi 15 pravověrečných.

„Jüdischer Frauenverein“ byl v H. Kr. zal. r. 1880. — R. 1922 přezván byl: „Česko-židovský spolek paní a dívek.“

První předsedkyní byla Pavlína Fränklová, choť obchodníka a druhou od r. 1891 do 1933 Julie Ganzová, choť obchodníka. Od r. 1933 je předsedkyní Berta Fränklová, choť obchodníka. Spolek podporuje chudé a zchudlé souvěrce a vypomáhá všude, kde je bída.

Během r. 1930 postavena byla na žid. hřbitově v Pouchově dvorana dle návrhů rodáka královéhradeckého Františka Bergra, architekta v Praze, který bezplatně plány israelské obci vypracoval.

Členové israelské obce v H. Kr., mezi nimiž jsou vynikající průmyslníci a živnostníci, hlásí se a také

dříve hlásili se k českému národu a mnozí konají dobré služby všeužitečné. (Dr. Hugo Kafka jako člen měst. rady, Karel Müller jako předseda ředitelství měst. spořitelny a Otto Fränkel jako člen výboru pravověrečného měšťanstva a j.) Představenstvo pak ž. o. snažilo se vždy o to, aby mezi jejími příslušníky a příslušníky jiných vyznání náboženských panovala pravá občanská snášenlivost.

Od r. 1932 do 1933 byl star. o. ž. Karel Müller, továrník.

*

1) Dr. H. Einhorn: Geschichte der Juden in Znaim v díle Hugo Gold: Die Juden und Judengemeinden Mährens in Vergangenheit und Gegenwart, 574.

2) K. Biener z Bienenbergu, Geschichte der Stadt Königgrätz, 189.

3) Kde byla městská škola v Hradci Král. ve stol. 14. Osvěta Lidu 1929, č. 1.

4) Dr. H. Einhorn, tamtéž, str. 581.

5) J. J. Solař, Dějepis města Hradce Král. nad Labem, 59.

6) Ottův Slovník naučný, d. XVII., 833. Fr. Švenda, Železný obraz města Hradce Král., rozdíl 3, str. 16, 40.

7) Fr. Švenda, tamtéž, str. 90.

8) Fr. Švenda, tamtéž, str. 80.

9) Fr. Švenda, tamtéž, rozdíl 4, 170.

10) J. J. Solař, tamtéž, str. 117.

11) Fr. Švenda, Měděný obraz města Hradce Král. nad Labem, rozdíl 1, str. 257.

12) Archiv ministerstva vnitra v Praze.

13) Fr. Švenda, tamtéž, rozd. 2, str. 165.

14) Fr. Švenda, tamtéž, str. 214.

15) Fr. Švenda, rozd. 3, 11.

16) Fr. Švenda, Hliněný obraz města Hradce Král., rozd. 2, str. 74.

17) Ant. Rezek, Dějiny prostonárodního hnutí náboženského, 114, 115. Israelité čili Abrahamité, Kalendář česko-židovský 1889—1890. Fr. Švenda, tamtéž, rozd. 4, str. 108—111.

18) Vinc. Paulus, Židé v Hradci Král. Hradecký kraj III, 195—196.

19) V. Paulus, tamtéž, str. 196.

20) Psaná kniha od Ign. Stranika, Über Brandwesen nebst anderen Gegenständen zu Königgrätz. Majetek R. Helvicha v Hradci Král.

21) Pamětní kniha hlavní školy královéhradecké v ředitelné obecné školy chlapecké v Hradci Král., 67.

22) R. Zuman, Dvacetiletý zápas královéhradeckých střížních obchodníků s podomním obchodníkem židem Fil. Löwim v l. 1813—1833. Obchodní Listy 1928, 212—214, 222—223.

23) Opis její v měst. historickém muzeu v Hradci Král., 24.

24) V. Paulus, Bývalé osvětlování města Hradce Král. Ratibor 31. října 1908.

25) Sdělení JUDra Jos. Tausika, starosty židovské obce v Hradci Král.

26) Krajan 1872, č. 2.

27) Matrika židovské obce v Hradci Král., uložená v tamní synagoze. Do r. 1859 psány byly židovské matriky na děkanství v Hradci Král. Od r. 1860—1864 se židovské matriky ztratily. V synagoze jsou od r. 1864.

28) Protokoly o schůzích měst. zastupitelstva v Hradci Král. z r. 1879.

29) Pozemková kniha města Hradce Král. v listovně tamního okresního soudu.

30) Sdělení dra J. Tausika.

31) Matrika uložená v synagoze v Hradci Král.

32) Sdělení dra J. Tausika.

33) Ratibor 1897. 685, 700. Hradecká revoluce v r. 1897, Osvěta Lidu, 1930, č. 27, str. 4.

34) Sdělení dra J. Tausika.

35) Protokol „Pomocného komitétu péče o uprchlíky“, uložený u Ed. Müllera v Hradci Král.

36) Na židovském hřbitově v Pouchově pochováni byli Fr. Singer, dělostřelecký poručík, Zikmund Klein, poručík, který se utopil při koupání, Samuel Goldschmidt, štáb. šikovatel, a Michal Singer, Kar. Fink, Konrád Blöde, Šalomoun Epstein, Jindř. Heimer a Kar. Eisner, vojíni. Sdělení dra J. Tausika.

37) Sdělení téhož.